

Ivana Legati

Kako sada stvari stoje¹

Ičićin rad u prve svoje redove uvrštava entuzijizam, marljivost; takvom se radu mogu povjeriti bjesovi, radost, zakočena autokontrola, stid (oh, itekako stid!).

Zadnja dekada dvadesetoga stoljeća, kao rastočeni korijen crvene kamelije, na mračnoj pozadini rata i grozota raširena repa, unijela je, nerazmjerno sugestivnije od glazbe ili superlativa slika ili mahitosti snova, žestoke inovacije u umjetnički senzibilitet generacije uz koju sam se formirala. Nina, Ivana, Tarik, Alen, Saša, ja.

Grana na koju smo devedesetih pokušali sjesti bila je predugačka, pa su je odrezali. Životna se istina uznemireno micala iz dana u dan, a protežna stvarnost bila ispunjena mislima da će sudbonosnu ulogu u našim životima odigrati baš ona poremećena strana ljudske naravi. Ali bilo je to i vrijeme pojačane dinamike promjena, tendencija, vrijeme neobičnoga, turbulentnog šarma gramatike i sintakse najnovijeg doba (Cave, Tarantino, Hill, Leningrad Cowboys, kasni Bauhaus, von Trier, Kubrick, Lynch, Vidić, Srnc, Sajko) kad se svjetlost naših hitrih, svježih umova mogla dobaciti mnogo dalje nego snopovi neurednih i nemarnih kompozicija nekih mnogo mirnijih egzistencija. Naša **postvarijanta** modernoga bila je određena moćnom činjenicom, činilo nam se, da smo bili **određena** publika, **ciljana** publika; u svojim financijskim analizama velike industrije nisu nas ubrajale u ključne faktore svojega tržišta. Renesansna **postpunk** generacija odrasla na popularnoj umjetnosti, ali i parodijskoj praksi. Bili smo drastični dokaz hijerarhije i anarhije, prisutnoga i odsutnog, kozmičkoga reda i nereda, prepoznavanja i razilaženja naših roditelja (prvi potomci **newage** razvoda), ljubavi i nasilja, lakih i teških tema, suštine i ironije, distrakcije pažnje, disleksije, dezorijentacije, pornografije, subkultu-

re, plagijata, reklamnih superlativa, poruka domoljublja, lažnih poetizama, arhaizama, poruka s pivskih boca, poruka nasilja, implozija emocija. Hiperindividualci, ljubitelji izmišljotina i obožavatelji istine obrubljeni idealima i izdanim civilizacijskim perspektivama.

A onda odjednom novi tip ljepote, samoće, potrebe za prijateljstvom, za istinskom metaforom kazališta; novi tip muze, osredištenoga glumčeva prostora kakav je nemoguće zamisliti. Utjehu će pružiti baš ovakva zbilja, a usko će biti vezana uz fenomen Ičićina rada. Uz Iči. Što je značilo biti uz Iči?

Teritorij privlačne snage, ladica krcatih pisama.

Vadimo zemljovide sa svih strana svijeta. Pred nama je utočište koje pogađa potrebe mladih ljudi, onih koji su iz raznih razloga bili zalučeni kazalištem. Ičićin rad u prve svoje redove uvrštava entuzijizam, marljivost; takvom se radu mogu povjeriti bjesovi, radost, zakočena autokontrola, stid (oh, itekako stid!). Tu se presvlači koža, navlače sivo-zelene haljine, dugačke cipele, vlastiti tabani i ruke, prsti, pomiču se i mijenjaju predmeti, razdvajaju zrcala, prostiru travnate staze po ravnim zidovima (soba je čas krcata, čas prazna), glasno se uzvikuju vlastita imena (prvi put u životu zovem se Ivana). Izvikuju se najcrnji strahovi, odvajaju se nježne uspomene zatrpane

¹ Predstava *Kako sada stvari stoje* premijerno je izvedena u Teatru &TD 31. listopada 1994. godine. Režiju potpisuje Ivica Boban, a izvode Ivana Boban, Ivana Buljan (Legati), Saša Buneta, Tarik Filipović, Alen Šalinović i Nina Violčić.

I. Boban, *Kako sada stvari stoje*, predstava ostvarena sa studentima ADU, kasnije igrala u Teatru &TD 1994. i 1995. godine. Ivana Boban, Ivana Buljan (Legati), Nina Violčić

smećem. S njima uvijek kao na drvenom mostu. Iči nas uranja u bistru vodu, raščesšijava priče koje smo preležali, razgrće s nama snijeg. Satima. Voda ispod njega je slatka i nepresušna.

„Što imaš u ruci?“ pita Iči. „Fotografiju zimskog vrta“, netko od nas veli. „Otvori dlan, reci što vidiš. Lete lastavice! Lastavice. Desni kut sobe odjeljak je vlaka, može? Vani je magla, vidiš li je? Prodi kroz nju. Hajde, zažmiri i pogledaj malo snažnije. Prepoznaješ li svoje tijelo? Skini s njega prozore, vrata, otvori spavaće sobe, zasadi stablo drijenka, ispusti tanjure, polako se okreni prema peći, primakni sklopive stolce da svi možemo sjesti. Eto, to znači kad ti daruju cvijet. Da ispružiš ruku i da je stisak pun.“

„Prepoznaješ li tijelo drugoga; čuješ li kako razvija vlastitu priču, slobodnu naizmjeničnost njegovih boja, čuješ? To je

onaj dodir u tehničici bijele maske, znaš to? Povezuj! Osjećaš li veliki niz banalnosti, konformizam našega okružja po kojemu se moramo orijentirati? Prepoznaješ li rađanje lijepih riječi oko nas, suptilnost koja nas, povrh svega, ipak okružuje? Ne rasipajte snagu“, tješi nas Iči. Ono što jedan započinje drugi bez odmora dovršava.

Kut sobe donji je dio vrta i mi skladno grabljamo ispod površine ili je dio sna nečije matere; sad si komad krpe, mekane i podatne, sad, pak, čaplja – možeš ključati, možeš biti iznimka ako to želiš, možeš letjeti, češljati svoju dugu kosu, jesti nataloženu sol, sad si dojenče – puzati možeš, gugutati, svjetlucati, šutjeti, svejedno je jesi li bosonog ili u cipelama, možeš govoriti, govoriti, govoriti – „Pokažimo, prokažimo sve naše logoreje, hura za verbalnu čigru!“ viče Nina. A onda se jednim udarcem rušimo

od smijeha kao dvije godine kasnije Saša i ja u Brnu usred predstave. Mi smo Joško i Sabina. Saša je debeli, siroti Joško Kinkela s otoka Brača i vaton mu je zavezao oko trbuha. Simpatičan je, nesretni vječiti početnik. Pretjeruje kao maskica i pada s barskog stolca (taj *bonus track* u našoj igri zaliječio je potpuno moju nostalgiju za kućom i bio je, naravno, tabu dio našeg prijateljstva). Ja se na to smijem do suza i hvatam male količine zraka (ne mogu drugačije) kao čamčiče koji će nas prevesti do obale spasa. Divno smo raspoređeni u prostoru scene, publika nas voli i razumije. Pruža ruke. I njima je smiješno što je meni smiješno kako je Saša smiješno. On je na podu i previja se. U tom mi je času bliži od vlastita izdaha.

Ponovno smo u sobi 202. Nebo je plavo kao na Cezan- neovim slikama. Nijedna nam gredica ne izgleda nelogi- čno ili izvan fokusa. S vremenom postajemo potpuno vizualni; lci nas vodi do prostora gdje se duboko zagleda- vamo u sebe; vodi nas da budemo gledani. Zagonetna masa do tad nepoznatog jezika omata nas i štiti, ali je otvorena za svaku označenost (onu koju donosimo iz ku- ća, dvorišta, kolodvora, parkova, jelovnika, religija, kina, barova). Povezuje nas s dnevnikom naših tajnih događa- nja, prošlih zbivanja i onih koja tek imaju doći. Događaji ljubavnog života, odjeci školskih hodnika (*po-la-ko, slušaj ih!*), agresije (*van s njima!*), destrukcije, tupi i reski bolovi izgovoreni u udubljenja od dlanova, životi oko naših vrata- tova, pa opet ljubav i zgarišta divnih hrvatskih gradova u tom trenutku. Šum avionskih motora. Sjedimo pripijeni jedan uz drugog, listići gipsa na našim licima. Ičićini dugi prsti alkemijaju, pretvaraju nam obraze u zlato, u biserne broševe na reveru Pantalonea, Dottorea, Colombine, Arlecchina, Buffeta, Capitana. A mi smo uznemireni, ali pristojni i znatiželjni. Ma, nismo pristojni. Znatiželjni uvi- jek, pristojni samo s onima koji nas vole, ne probadaju, ne ranjavaju, ne režu, ne cijepaju. Koji nam prenose, prišap- nu, nose nas, preokrenu. Slučajna su neizravna pratnja razgovora, obalna straža novim, mladim gospodarima svi- jeta. „Daj, recite mi ti, ne vi“, šapće mi lci!

Ljepota nam se prikazuje tu i tamo i baš zato hrani naše fantazije. Uzimamo hrpimice od života i slučajnih prolaz- nika, rubova društva, bezbrojnih kombinacija sustava i

„Prepoznaješ li tijelo drugoga;
čuješ li kako razvija vlastitu priču,
slobodnu naizmjeničnost njegovih
boja, čuješ?“

sistema, a nakon toga lakše je uz zalogaj juhe ili s nečim na brzinu (ne osobito ukusnim i ne osobito obilnim). Ponekad nemamo ništa. Samo način na koji držimo tele- fonsku slušalicu. Mama strahuje da ne zagazim uzvodno.

Osjećamo samo slabine – zadaci igre sve više dobivaju obris posla. Čulni jezik kojim sve lakše i bolje razgova- rano sada je prostor čitavog tijela. Ono se miče po svojoj miloj volji. U nama se obnavljaju čitave generacije kretnji. Neke se od njih melankolično nišu, neke nahrupljuju kao jata noćnih ptica, znaju iskoráčiti, znaju stati, zagrliti, zaboraviti na redoslijed bilo da presijecaju ili samo prola- ze. A što je s odjekom uvrede i nepravde? Lica su im hla- dna, otkrivena i kruta. One bi nas istisnule. Kako sada stvari stoje, pričvrstit ćemo ih za glasove iza maski koje šute. U valcer ćemo ih uključiti. I takav otpad ako je potre- bno. Otplesat ćete s onim što već imate. Tako ćemo se i zvati – *Kako sada stvari stoje*.

Mijenjamo aerodrome, kolodvore, ceste, tjesnace. Vjetar nas diže iznad tla. Lci nas vodi u zemlju bijelih noći. I Munke je s nama u avionu za Amsterdam. Ruke su nam slobodne i cijelo smo to vrijeme posve budni. Nikad ne gasimo svjetla, nikad ne liježemo. Ili liježemo budni. Plesači Pine Bausch kao kineske svjetiljke; i tu i tamo i svugdje. I tegobni Rembrandt i van Goghov poriv. I Theo – trgovac nekretninama. Bože, kakav život! Ne treba misliti što će s nama biti! Ne treba. Hantec u Brnu, u Rijeci ruši- mo zidove. Split, Zagreb. Lci nakon predstave u Zadru s nama izlazi na poklon. Daje mi desnu ruku; opuštena je i sigurna da se civilizacija, eto, može graditi. Gledam Ivaninu kosu, gledam joj krila; gore još i danas. Zajedno ih raspirujemo kad osjetimo da će se ugasiti.

Navika govorenja manjkava je da bih vam rekla nešto snaž- nije o svemu što se tada zbivalo u nama i oko nas. Oko nas i lci. Čudno je kako nakupina vremena ne može učiniti ništa onome što si jednom zavolio. Jer, „nije život poljem proći“, kaže Pasternak. Inače bi zaista sve bilo besmisleno.

Ivana Buljan (Legati) u *Kako sada stvari stoje*, 1994.